

SPROG & SAMFUND

Nyt fra
Modersmål-Selskabet
34. årgang nr. 4
December 2016

**Indhold: Årbogspræsentation 3 · Sprogdebat 5 · Redaktørskifte 6 · Dialekt dag 8 · Stride ord 9
Nye bøger 10 · Bogmessen 11 · Bogmessedebat 12 · Public service-rapport 14 · Noter 16**

Fremad

Fra tid til anden kommer der henvendelser fra dialektinteresserede med beklagelse over, at Modersmål-Selskabet ikke laver arrangementer vest for Storebælt. De mener, at en vigtig del af formålsparagraffen lever et skyggeliv. Dertil er at sige, at der arbejdes på at gennemføre et arrangement i Jylland, men et problem kan være, at bestyrelsesmedlemmer arbejder gratis og i deres fritid og har bopæl i København og omegn. Et andet problem kan være, at de mange dialektforeninger ikke kommer med tilbud om fællesinitiativer. Foreninger som Æ synnejysk og Vendsyssel-Gildet har knap 2500 medlemmer tilsammen. De kunne have en udfarende kraft til at løfte formålsparagraffen. Måske de mange Bornholmerforeninger med 1700 medlemmer kunne bidrage. Der er referat fra et dialektmøde side 8.

I dette nummer er der også referater fra to større arrangementer i efteråret. For første gang arrangerede Selskabet et debatmøde på bogmessen og trak mange tilhørere. Det peger inspirerende fremad til flere udadvendte debatarrangementer. Det samme gjorde præsentationen af årbogen (billedet), der havde flere af bidragyderne til at illuminere den populære udgivelse.

Med dette nummer slutter et langt virke som redaktør for Sprog & Samfund. Tiden er inde til, at friske øjne ser på opgaven og fortsætter den vigtige kommunikation med medlemmerne. For første og sidste gang har redaktøren samtidig måtte se sin suveræne redigeringskraft sat ud spillet for en enkelt artikels vedkommende. Det sker med høflig resignation, men i samme åndedrag med tak til alle de kvalificerede skribenter, der har været med til at berige bladet og gjort det sjovt at virke for. Tak for nu.

M.B.

Mogens Lykketoft og Hanne Holm repræsenterede årbogens forfatterkollegium.

SPROG & SAMFUND

er medlemsblad for Modersmål-Selskabet og udsendes i 4 numre årligt.

Oplag: 800 eksemplarer.

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR
FOR MODERSMÅL-SELKABETS MEDIER:
Jørgen Christian Wind Nielsen

REDAKTØR FOR SPROG & SAMFUND:
Michael Blædel
Lyngfeldtsvej 17,
3300 Frederiksværk
tlf. 47 74 62 61
michael@blaedel.dk

LAYOUT:
Martin Sand Pæevatalu

REPRO OG TRYK:
Clausen grafik
ISSN 0108-433 X

Artikler, der offentliggøres i Sprog & Samfund, tegner ikke nødvendigvis Selskabets holdning. Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Modersmål-Selskabet har til formål at virke for bevarelse og udvikling af modersmålet som en grundlæggende forudsætning for dansk kultur og folkestyre. Dette tilstræbes ved:

1. At vække forståelse for betydningen af en klar, udtryksfuld og varieret anvendelse af sproget i tale og skrift – med respekt for dialekterne
2. At formidle kendskab til forskning og uddannelse vedrørende det danske sprog.

Medlemskontingent 250 kr.
(portogebyr – udlandet: 83 kr.)

Giro (netbank: reg.nr. 9570) kt.nr. 667 6901
CVR-nr. 7682-4215

Bank: reg.nr. 7853, kontonr. 103 5729

Hjemmeside: www.modersmaalselskabet.dk
Facebook: Modersmål-Selskabet

MODERSMÅL-SELKABETS BESTYRELSE:

FORMAND:

Translatør, cand. interpret.
Jørgen Christian Wind Nielsen,
Mylus Erichsens Allé 27, 2900 Hellerup,
tlf. 2035 8675, e-post: jcn@modersmaalselskabet.dk

KASSERER:

Cand.stat. Kirsten Fenger,
Dalgas Have 6, 1. th., 2000 Frederiksberg,
tlf. 4498 1650, e-post: kf@modersmaalselskabet.dk

ØVRIGE BESTYRELSE:

Ph.d. Irina Bjørnø,
tlf. 4038 4284, e-post: belbooks.dk@gmail.com

Kontorassistent Ingrid Carlsen,
e-post: ic@modersmaalselskabet.dk

Mag.art. Adam Hyllested,
e-post: adamh@modersmaalselskabet.dk

Lektor Mette Bjørnvig Kaufmann,
e-post: mbk@modersmaalselskabet.dk

Cand.mag. Gerda Thastum Leffers,
tlf. 4585 7644, e-post: gtl@modersmaalselskabet.dk

Seminarielektor Claus Tilling,
tlf. 3828 6648, e-post: ct@modersmaalselskabet.dk

Cand.mag. Ulla Susanne Weinreich,
tlf. 2386 3345, e-post: usw@modersmaalselskabet.dk

SUPPLEANTER TIL BESTYRELSEN:

Cand.mag. Lise Bostrup,
e-post: lb@modersmaalselskabet.dk

Lars Ove Sørensen,
e-post: los@modersmaalselskabet.dk

Adresseændringer bedes meddelt til sekretariatet.

MODERSMÅL-SELKABETS SEKRETARIAT:

Pia Wind
tlf. 2028 8609, e-post: sek@modersmaalselskabet.dk

Årbogspræsentation 2016

AF JØRGEN CHRISTIAN WIND NIELSEN

Kære årbogsforfattere, kære Peter Abrahamsen, kære gæster, kære medlemmer.

Velkommen til præsentationen af Modersmål-Selskabets årbog 2016 her i den gamle hovedkasse på Københavns smukke rådhus. Sidst jeg var her var til Kejser Alexander III og den danske Kejserinde Dagmars 150 års jubilæumsbal. Det er ikke så længe siden, det var den 5. november. Dér fungerede hovedkassen som omklædningsrum for damerne

Blandt arrangørerne af det kæmpebal var vores bestyrelsesmedlemmer Irina Bjørnø og Lars Ove Sørensen. Nu har de fået os tilbage på rådhuset. Tak for det.

Omslaget på den nye årbog er udført af kunstner og grafiker Kitte Fennestad, som desværre lige er død. Kitte Fennestad lavede den første årbog for Modersmål-Selskabet i 1995, „Det synlige sprog“. Siden da har der været et tæt samarbejde mellem Kitte Fennestad og Modersmål-Selskabet i forbindelse med udgivelsen af vores årbøger. Det er på sin plads her i dag at erindre om og sige tak for samarbejdet. Men vi skal til den nye årbog.

Med disse ord indledte formanden præsentationen af Selskabets årbog, nr. 37 i rækken, („B)ordets glæder“. Medlem af årbogsudvalget Lise Bostrup præsenterede efterfølgende Peter Abrahamsen med

Tidligere formand for Modersmål-Selskabet, Elisabet Sinding, havde i sit indlæg Emma Gad som mentor.

blandt andet disse ord: „Peter Abrahamsen er jo ikke „bare“ en musiker og sanger, som vi alle sammen kender fra dansktoppen og programmer i radio og tv, men også en fremragende kok, der sågar underviser i at lave cajun-mad på AOF i Slagelse. Peter har spillet rock og country, men de seneste år har han vendt sin interesse mod den danske sangskat, og han har lavet sin egen fortolkning af sange af blandt andre Jeppe Aakjær, en „hverdagsdansk fortolkning“. Peter Abrahamsen er tillige formand for Aarestrup-foreningen i Nysted.

Peter Abrahamsen indledte med sangen „Nu tændes stjernen“, efterfulgt af „Til en Veninde“, charmerende pakket ind i anekdoter om Emil Aarestrups liv og levned.

Bestyrelsesmedlem og også medlem af Modersmål-Selskabets årbogsudvalg Claus Tilling præsen-

Forsamlingen med Peter Abrahamsen i baggrunden.

terede herefter årbogens forskellige artikler. Først forordet ved Gerda Thastum Leffers, der sætter rammen for årbogens tema: måltidets løfterigdom. Claus Tilling citerede fra Farinelli, som den ældre del af den danske befolkning vil være bekendt med i Poul Bundgaards fremførelse: „Herren, som skabte alt på jord, skabte vel også dette bord“. Claus Tilling

Peter Abrahamsen fortolkede bl.a. Jeppe Aakjær og Kaj Munk.

talte blandt andet om en filosofisk og naturvidenskabelig tilgang til temaet, om sprogets bundethed til tiden, om samtalerne i køkkenet.

Elisabeth Sinding, bidragyder til årbogen, afløste i 2001 Gerda Thastum Leffers på formandsposten i Modersmål-Selskabet og beklædte formandsposten frem til 2004. Elisabeth Sinding takkede for muligheden for at bidrage til årbogen. Elisabeth takkede

Gerda Leffers for det smukke forord, der spændstigt bandt de forskellige indlæg i årbogen sammen. Elisabeth fortalte også om sit samarbejde med Kitte Fennestad. I sine overvejelser om sit bidrag til årbogen fortalte Elisabeth Sinding, at hun for sig havde set dén bordherre, der udelukkende talte om sig selv, eller endnu værre, så lige igennem én. Med udgangspunkt i disse overvejelser havde Elisabeth vendt sig til Emma Gad, som man jo grinede ad i 80'erne. Men som det så ofte viser sig, „far har altid ret“. Der er stor inspiration at hente i Emma Gad. Stor inspiration er der også at hente i Elisabeths ældrebolig, hvor der bor omkring 140 personer. Muligheden for at spise varm mad midt på dagen giver også mulighed for at møde mange mennesker, hvis man selv vil, for at cirkulere mellem bordene, føre „small talk“ som i en lille landsby. Med tiden sætter man stor pris på at tale om de små ting

Forfatterparret Mogens Lykketoft og Hanne Holm fortalte om deres eksperimenter med klima og bæredygtig mad, der havde været et tema for FN's Generalforsamling. Mogens og Hanne havde via Skype kokkereret tværs over Atlanten i dialog med en gruppe i Danmark og på den måde udvekslet synspunkter og erfaringer. Mogens Lykketoft fortalte, at han faktisk har fået hele Gustav Wieds middag serveret på Hotel Prindsen i Roskilde, dog med vagtelæg i stedet for vibeæg, der i mellemtiden er blevet fredet. „Hold jer for næsen og stol på fiskesaucen,“ sluttede Hanne Holm. De cirka 65 fremmødte var begejstrede. Peter Abrahamsen sluttede af med Kaj Munks „Lykken gik ved min side, og lykken var ikke min“, anekdoter fra Vandkunsten i København, samt Jeppe Aakjærs tekst „Fuldmånen stille sejler“. Peter afsluttede med „Auld Lang Syne“/„Skuld gammel venskab“ på „hverdagsdansk“, der som forudset gav anledning til debat. Arrangementet blev afsluttet med Modersmål-Selskabets snart traditionelle kage.

Foto: Kaj Gøgsig.

Hvor går gransen?

AF JØRN LUND

Ja, det er titlen på min seneste bog, som har været omtalt her i bladet, og dette skal ikke ses som et reklamefremstød. Det er en slags resume.

Skal vi fx skrive *granse*, *grask* og *kraft* i stedet for *grænse*, *græsk* og *kræft*? Det er der nogle, der mener, for på den måde nærmer skriftsproget sig talesproget hos mange unge, faktisk et flertal af de nulevende. Men der er også modargumenter!

Grænespørgsmål er der overalt i sprogets verden. Der er tabugrænser, som hver generation afprøver, og som ofte flytter sig. Må man fx bruge ordet *dværg*? Må man tale om *sigøjnere*? Det skifter lidt – og måske kan det blive stuerent igen at spise *negekys*.

Overskrider de unge grænsen for acceptabel udtale, når de udtaler *færge*, *konservativ*, *serve* og *dværg* „fao“ „konsativ“ „sao“ og „dvaw“? Overskrider Mads Mikkelsen grænsen for, hvad en skuespiller kan tillade sig mht. distinkthed?

Dialektgrænserne er blevet mere utydelige, men så sent som i 1930'erne blev der gjort et forsøg på at udgive en avis på sjællandsk. Kan man tage det alvorligt?

Hvor ligger klichegrænsen? Den ligger i hvert fald ikke fast. Nogle elsker at tale om *kreativitet* og *innovation* og *itatesætter* med glæde relevante *diskurser i forhold til mindfulness* og *coaching*, andre får hurtigt nok.

Vil man overskride danskernes tolerancetærskel, hvis man ved siden af det traditionelle komma udvikler et valgfrit kommasystem, som ikke bygger på grammatisk analyse, eller skal man slet ikke have valgfrihed?

Generationernes ordforråd bliver mere og mere forskelligt; der er en hurtig, umærkelig transport af ord ud af det danske sprog. Tilvæksterne bemærker vi med det samme, men tabet af ord som *sagesløs*, *smålig* og *mondæn* er grænseoverskridende for mange, især ældre. Skal vi leve med, at store dele af litteraturen før 1950 fravælges, fordi der er så mange ord, de unge ikke kender? At den litterære kulturarv ikke kan videreformidles; og le højt ad enhver form for kanon – eller er det der, grænsen går?

Skal vi acceptere, at vi under offentlig transport udsættes for en sand radbrækning af danske gadenavne og andre stednavne i højtalerannonceringen. Mit svar er nej.

Grænser kan selvfølgelig også være traditionelle landegrænser. Færøsk, islandsk, svensk og norsk er ligesom dansk nordiske sprog. Er det så svært at forstå dem? De skandinaviske sprog dansk, norsk og svensk har hidtil kunnet anvendes i nordisk kommunikation. Det er svært for danskere at tale norsk og svensk, og det skal man afholde sig fra, men man kommer let til en fin forståelse af nabosprogene, hvis man vil. De psykologiske barrierer er ofte stærkere end de sproglige. Efter et par ugers ophold i et nabosprogsland er der ingen forståelsesproblemer.

Tysk er reduceret i folkeskolen

Tysk er et andet nabosprog – i geografisk forstand, og kampen mellem dansk og tysk er omsider afløst af fredelig sameksistens. Men kendskabet herhjemme til tysk er mindre end for en generation og to siden, og det er ikke længere obligatorisk fremmedsprog nummer to i folkeskolen, selv om et sagkyndigt regeringsudvalg har anbefalet det.

Sidste år kunne medierne herhjemme ellers oplyse, at dansk har fået styrket sin officielle position i Syd-slesvig; det danske mindretal skal have ret til at lære dansk og til at henvende sig til myndighederne på dansk, både mundtligt og skriftligt. Tysk har da også længe været et af de officielle sprog i Danmark – af hensyn til det tysktalende sproglige mindretal nord for grænsen.

Men fronterne var skarpere og sprogene flere i mellemkrigstiden. Det er et hovedtema i litteratur- og kulturforskeren, dr. phil. Hans Boll-Johansens bog „Danskerpak og tyskerpak“, som udkom for et år siden. Den går helt frem til dagens sprogsituation i regionen og kan virkelig kan anbefales.

Engelsk bruges derimod umådeholdent inden for så at sige alle områder, undtagen måske Folkekirken. Jammerbugt Kommune markedsfører sig eksempelvis som „The Bay“, selv om de fleste ikke-nordiske tu-

rister deroppe kommer fra Tyskland. Og enhver lille flække har i sommerhalvåret aftenåbent under overskrifter som „Brovst by night“.

Det danske sprog er et åbent sprog, som vanskeligt lader sig regulere. Skal man begræde det eller glæde sig over den sproglige mangfoldighed? Spændingen mellem norm og variation er ikke blevet mindre under de senere års hurtige udvikling af det danske sprog, et sprog i galop.

Jørn Lund, professor emeritus i dansk, modtog Modersmål-Prisen i 2009 og er i dag formand for Dansk Sprognævn.

Ved et redaktørskifte

Michael Blædel, vor redaktør af kvartalsbladet og den årlige bogudgivelse gennem 34 år, har valgt at forlade os med dette års udgang. Det betyder, at samtidig med at digitaliseringen gennemføres, sker der en mærkbar redaktionel ændring. Det var Selskabets første formand, Lektor Poul Hansen, Vordingborg, der varmt anbefalede den øvrige bestyrelse at opfordre Michael Blædel til at blive redaktør for os. Vi tilsluttede os med glæde Poul Hansens forslag. Michael var et kendt navn bl.a. fra klummen 'Iøvrigt mener' på side 2 i Berlingskes Kultursektion, hvor hans altid præcise, lidt satiriske overvejelser blev fremført med den afvæbnende charme, som er et af hans virkemidler. Det ledsagende billede bidrog til helhedsindtrykket af en person, der var værd at „indfange“ og gøre medinteresseret i at bygge videre på vort image, som var i god vækst allerede. Vi blev ikke skuffede. Blædel blev vores mand i en sådan grad, at markedsføring hvilede i sig selv ved de velredigerede blade og bøger fra os. De var fine ambassadører for vores formål og holdningerne bag.

Det var en tid med fremgang i medlemstallet. Den samlede bestyrelse var stærkt engageret i sprogets vilkår og dets vækstbetingelser i en tid med en svag, men voksende indvandring fra fremmede steder. Det gav tit en mildt sagt hed meningsudveksling. En redaktør skulle ikke ytre sig offentligt i skrift eller tale, hvis han ikke ville bringe sig selv og sit ansvarsområde i mere end meget dårligt lys. Vi har altid været 100 procent trygge ved, at Michael vidste, hvordan ytringsfrihed skulle administreres.

Forfattere og andre med skribentvirksomhed har et godt ordforråd. De har instinktiv fornemmelse for begrænsning som virkemiddel og har derfor et forspring i enhver sproglig manøvre, skriftlig som mundtlig. Man er ikke i tvivl om udfaldet af en debat, hvor den ene part famler sig frem uden at se sig tilbage over den allerede brugte ordstrøm. Michael ejer talentet for at tie og lytte, til vandene er rolige. Helt klar i mælet, men altid med en dør på klem for et sobert, kortfattet PS og altid fremadrettet.

Michael Blædel kan virke arrogant, og det er ikke at betragte som en erhvervsskade, men snarere som et værn mod talløse skrivende folks utallige forsøg på at komme til orde i det altid summende kor af offentlig visdom, som kan være meget vanskelig at guide. Redaktøren kan være hårdt presset og selv være i tvivl, men skal tænke på både læserskaren, skribenten og institutionens, her Modersmål-Selskabets, image. Hvor humor ikke rækker, griber redaktøren til let satire, og så ligger arrogancen snublende nær. Den er, i passende doser, morsom, opkvikkende og et pikant krydderi.

Den velskrivende er konstant inspireret. Teksten i sig selv beforder næste trin og næste. Energikilder udefra har dog altid en måske uerkendt betydning. Michael holder af naturen, færdes hjemmefant i sit elskede Asserbo og omegn og er i pagt med havet, skoven og badestranden og sætter pris på at købe dagens bedste rødspætte på Hundested Havn en tidlig sommertid, netop som klokken ringer fra fiskeauktionen. Stemningen der tager han med sig, og den,

der har mødt ham på Kikhavns kræmmermarked i august ved, at han forstår sig på fajancer og keramik i særklasse. Hans meget store samling af Leo Enna og Lars Syberg-keramik, fade, tallerkner, kopper og terriner sætter ham i stand til at dække de smukkeste borde, og han gør det gerne. Han har en udviklet skønheds- og æstetisk sans.

Modersmål-Selskabet har nydt godt af hans talent for redigering. Hans evne til at balancere mellem Selskabet, skribenten og læseren, så de tre parter følte deres interesser varetaget godt, har været formidabel. Der har været diskussioner, og der har været stunder af uenighed, som ved hans diplomatiske, men vedholdende indsats er bragt til fredelig slutning. Modersmål-Selskabets historie i Michael Blædels periode har været interessant og ret enestående ved at have overlevet de første store ændringer i digitaliseringens historie. Der tegner sig ved bestyrelsens indsats en kurve, der med små hop, sommetider på stedet, sommetider ned, dog altid sluttelig går opad og fremad.

Måske har vi en lille andel i, at to bestyrelsesmedlemmer, nemlig Tom Høyem og Grete Rostbøll, blev udnævnt til hhv. Grønlandsminister og Kulturminister. Det var store dage for Selskabet, og selvfølgelig endnu større for de to ministre. Det var før digitaliseringen. Men noget lignende kan sagtens ske igen, for Modersmål-Selskabet er stadig en god scene at

dreje sig på, og vores formålsparagraf fortæller klart, hvad vi står for. Alt det udadvendte har en naturlig forbindelse til den redaktør, der til enhver tid tager ansvar for de tekstlige kvaliteter. For Michael Blædels vedkommende vil det helt konkret sige ansvar for 31 årbøger, tre debatbøger, to bidrag til bøgerne og 72 blade. Alt fordelt over 34 arbejdsår for Selskabet. Det siger noget om trofasthed og engagement fra begge sider.

Der er ingen tvivl om, at digitaliseringen endnu er i svøb, skønt det virker, som ruller den frem som en stormflod. Meget vil ændre sig, mere end vi forestiller os. Altså er det umuligt at tage højde for det værst tænkelige. Eller at forestille sig, hvad det værst tænkelige er. Men at Michael Blædels fratræden betyder en meget stor ændring i Modersmål-Selskabets redaktionelle fremtræden, er vi alle enige om. Der vil altid være spalteplass i Sprog & Samfund, hvis Michael Blædel vil ytre sig om modersmålet.

Gerda Thastum Leffers
Bestyrelsesmedlem

Godt nok brok

Den generation, der lærte at bøje sig ærbødigt for systemet og tage til takke, er ved at klinge ud for at blive afløst af generationen, der har lært at brokke sig. Den generation tilhører de to skævvinklede humorister Gorm Vølver og Bjarne Schilling, der har udsendt flere bind om halvgamle mænd og deres brokkerier. I år kom „Den store håndbog for halvgamle mænd“, der opsummerer fra de forrige bind og følger nyt til. Det er brok med et glimt i øjet, og det med mænd skal ikke tages for bogstaveligt. Damer kan også være med. På sprogområdet argumenterer de for, at de unge har ret til at brokke sig, hvis de ældre farer ud med slappe og forældede udtryk som „Slå til Søren“, „bide skeer med“, „med brask og bram“, „tjene en skilling“, „tage benene på nakken“, „have spenderbukserne på“, og flere fra samme skuffe. Det er vist bedst at lære listen udenad. Forfatterne har også fat i dobbeltord som „rød spætte“, der hverken er fugl eller fisk, og organisationer som „Ældre Sagen“. Ifølge paragraf 2 i lov om dansk retskrivning er den slags konstruktioner ulovlige. Men i lov nr. 232 af 14. maj 1997 er der ingen straffebestemmelser. Det kan man godt brokke sig over. Uden at få løst problemet af den grund.

M.B.

Bjarne Schilling og Gorm Vølver: Den store håndbog for halvgamle mænd. 234 sider. 155 kr. Politikens Forlag.

Teleslyngel

AF HENRIK MUNCK

Forleden overværede jeg sammen med min kone en begravelse i et sjællandsk kirkegårds-kapel. Det var min kones 86-årige kusine, som blev begravet, og både præsten og afdødes datter holdt meget personlige mindetaler. Min kone, der bruger høreapparat med teleslynge, kunne imidlertid intet høre, og jeg kunne kun med besvær opfange brudstykker af talerne. Hverken præsten eller datteren brugte mikrofon, og da vi efter begravelsen var på vej ud af kapellet, fik jeg øje på et skilt med teksten: *Her findes teleslynge*.

Umiddelbart kunne jeg ikke tilbageholde nogle stride ord, heriblandt ordet *teleslyngel*, der endnu ikke findes i det danske sprog. Følgende betragtninger skulle gerne bidrage til, at det aldrig kommer til det. Ordet skal bruges om *personer, der ikke gør brug af tekniske muligheder for at understøtte det talte sprog*. Når vi er i kirke, i teatret eller til foredrag i kulturhuset, kan min kone høre hvert et ord af det talte sprog, når hun stiller sit høreapparat ind på teleslynge, hvis der bruges mikrofon tilsluttet et teleslyngeanlæg.

En teleslynge består af mikrofoner, der opfanger og forstærker lydsignaler, som sendes ud gennem ledninger lagt rundt i lokalet, hvor de kan opfanges af høreapparaternes telespoler. Ifølge *bygningsreglementet* skal der være fast installation af teleslyngeanlæg i forsamlingslokaler, dvs. lokaler offentligt tilgængelige for publikum som fx forsamlingshuse, teatre, koncertsale og kirker. Under overskriften *Tilgængelighed i folkekirken* er der udsendt en særlig vejledning til menighedsrådene om teleslyngeanlæg i kirker og menighedslokaler.

Så langt, så godt – men forudsætningen er selvfølgelig, at teleslyngeanlæggene bliver *brugt*! Som modtager har den enkelte naturligvis selv ansvar for efter behov at anskaffe sig og *bruge* et høreapparat. Samfundet bidrager med tilskud, og markedet myldrer med private udbydere af høreapparater af høj teknisk standard. Hørelsen svækkes med alderen, så også ældre *uden* høreapparat kan have vanskeligt ved at opfange det talte ord, men det af-

hænger naturligvis også af omgivelsernes akustik og afsenderens stemme.

Når vi mødes for at opleve det levende talte ord, bør vi i fællesskab bidrage til at få det fulde udbytte ved at rydde hindringer af vejen gennem brug af nutidens tekniske hjælpemidler. Dermed viser vi også respekt for taleren og skuespilleren, der har brugt energi på at forberede sig, og samtidig undgår vi som tilhørere at gå glip af deltaljer og indhold, hvis vi skal anstrenge os for at lytte. Arrangører bør også tvinge de optrædende til at benytte mikrofoner, selv om de pågældende forfængeligt hævder, at de er vant til at kunne råbe en forsamling op.

Også når det ikke er det direkte talte ord, er der hjælp til hente til den perfekte modtagelse. Når nutidens skuespillere er svære at forstå, undskyldes det med, at de er uddannet til realistisk at gengive dagligdagens utydelige sprog. Fjernsynskanalerne er forpligtet til at undertekste programmer, ligesom mange dvd-film har undertekster på flere sprog. Mange indrømmer, at de slår undertekster til, når de ser danske film i fjernsynet. Senest er også biografer begyndt at annoncere med, at de viser danske film med undertekster. Formålet med det talte sprog, hvadenten det modtages direkte eller indirekte, er at formidle budskaber, og det er vigtigt, at de bliver forstået. Derfor er dette en opfordring til alle om at gøre sig umage og bruge den givne teknik til at gøre formidlingen så tydelig som mulig – *altså ingen teleslyngler!*

Henrik Munck er cand. oecon og sad i Mødemål-Selskabets bestyrelse fra 2004-2016, de sidste ti år som næstformand.

Dialektdagen i Århus

AF INGRID CARLSEN

DR P4 inviterede til dialekternes dag i Århus i DOKK1 den 21. oktober 2016.

En kold, regnfuld og blæsende efterårsdag samles danske dialekttalende folk fra hele landet midt i orkanens øje. Og derinde er der varme og liv og smil på læben. Men rundt omkring os er der et virvar af aktiviteter, som en forstyrrende orkan.

Hoppeleg med børn, som er en del af dette arrangement af Ramasjangvært, samt interviews af forskellige folk til radioen DR P1 direkte, forskellige workshops, sange på dialekt, folk, der snakker eller bare skal forbi, en barnevognsslike går hele vejen rundt omkring vores „scene“, og i andre niveauer i det åbne forum er der skakspil og meget andet.

MEN vi jyder, fynboer, vendelboer, thyboer og en enkelt dobbelt vendelbo/københavner (undertegnede) er udstyret med en stor tålmodighed til at lytte til sagens kerne; dialekterne.

Vendsyssel-Gildet med 803 medlemmer lagde stærkt ud med præsentation af foreningen, oplæsning og solosang på vendelbomål. Kystsikring; „*Mæ tjikker på Nø' erløw – på hawwe å straj*“

Søren Ryge, modtager af Modersmål-Prisen i 2013, fortalte om sit liv i Sønderjylland og hvordan det var at være barn med brug af synnejysk, plattysk og højdansk ved passende lejligheder. Og hvordan det var, at børn ikke fik ret meget at vide om krigen, undtagen de konsekvenser de kunne se på mange af byens krigsskadede mennesker.

Et indslag fra thybomålet fik vi også. Deres 2 år gamle forening har 100 medlemmer.

Sprogforsker Michael Ejstrup skiftede så fint mellem flere dialekter, men har stadig ikke opdaget vendelbomålet til stor skuffelse for os, som har den identitet.

Æ synnejysk forening berettede om deres aktiviteter og læste digte på dialekten. De er 1.600 medlemmer. De havde en konkurrence i synnejysk dialekt.

Indlæg af den fynske forfatter Anders W. Bertelsen.

Til sidst bornholmerforeningerne i Hillerød og på

Tidligere modersmål-prisvinder Søren Ryge deltog i arrangementet og fortalte, hvordan han som barn talte både synnejysk, plattysk og højdansk.

Fyn, som fortalte om deres virke rundt om i landet. De har 7 foreninger rundt om i landet med ca. 1700 medlemmer.

De omdelte en sang på bornholmsk, som vi alle forsøgte at synge med på. Bornholmerklubben-Fyns slagsang; „*Hær e vi nu samlada igjen, syng nu me min borrinjholmska ven*“

Vi blev orienterede om, at Vendelbomålet havde vundet konkurrencen i en undersøgelse om, hvilken dansk dialekt der var den mest sexede. *A wæ no intj liej om det er en ære hæller hwa! Det er intj nue wi snakker så høwt om. Wi sow hæller Ejstrup lær wor dialekt! Det wil wæer jøwt!*

Indbefattet i alle disse dialekter er ikke kun sproget, men identiteten og en kultur, som tilhører netop folk med denne dialekt. Der er et stærkt sammenhold i de forskellige grupper af dialekter, som man ikke ser ret mange andre steder.

Selv om dialektordene udslettes efterhånden, så vil der stadig være en sprogmelodi, som viser, hvor i landet man kommer fra.

En del af Modersmål-Selskabet formålsparagraf er at vække forståelse for betydningen af en klar, udtryksfuld og varieret anvendelse af sproget i tale og skrift – *med respekt for dialekterne*.

Ny dansk sproghistorie

AF LORÁND-LEVENTE PÁLFI

For omtrent 10 år siden undfangede den daværende direktør på Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Jørn Lund, idéen til en ny dansk sproghistorie. På det tidspunkt var Peter Skautrupps stadig i dag højt respekterede fembindsværk *Det danske sprogs historie* (1944–1970), der behandler det danske sprog fra de ældste sprogmindesmærkers tid, dvs. omtrent år 200 e.v.t., til år 1950, aldrende. Med Ebba Hjorth i spidsen flankeret af Henrik Galberg Jacobsen og Bent Jørgensen søsattes det projekt, der medio november 2016 endelig nedkom med det første ud af i alt seks bind: *Dansk sproghistorie*, bind 1: *Dansk tager form*. De resterende fem bind forventes udgivet i løbet af 2017 og 2018.

Hvad skal vi bruge en sproghistorie til? Sådan kunne en første reaktion lyde på dette Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs seneste flagskib. Det hurtige svar er: Stort set det samme, vi bruger historie til; det være verdenshistorie, Danmarks-historie, idéhistorie, videnskabshistorie, retshistorie, søfartshistorie, kunsthistorie osv. Nemlig til at minde os om det, vi har glemt, at øse af fortidens lærdomme og erfaringer, at reducere risikoen for at begå de samme fejl, vore forfædre har begået, i det hele taget at blive klogere på verden, på tilværelsen, at optimere betingelserne for den stadige opretholdelse af liv, sprog, kultur, samdrægtighed og meget andet. Det lyder muligvis en anelse abstrakt og storladent, men kan også konkretiseres. En underviser – det være på en folkeskole, et gymnasium, et lærerseminarium, etc. – kan i den nye sproghistorie finde en masse oplysninger, som han eller hun kan videreformidle til sine elever. En sprogforskrækket politiker, der pludselig får den tanke, at bynavnene Lem (har aldeles intet med det mandlige kønsorgan at gøre, men kommer formentlig af det urnordiske “hlaiwa”, dvs. ‘gravhøj’) eller Sæd (refererer ikke til det befrugtende stof, der udsondres af hanlige kønskirtler, men til ‘sæde’, dvs. ‘opholdssted’) skal ændres, vil efter endt læsning af nogle relevante kapitler i den nye

sproghistorie måske slå koldt vand i blodet. En bekymret dansk modersmålstalende, der foruroliges over alskens farer, som lurar og venter på at komme dansk tunge til livs, vil i en sproghistorie lære, at dansken også i fordums tid har været truet; f.eks. af skriftløshed, Valdemar Sejrs (der navnet til trods tabte den ene krig efter den anden og dermed gammelt dansk land, hvor dansken taltes), manglende normering, latinervælde, franskpåvirkning, tyskpåvirkning, etc. Det er ikke pladderhumanisme, der slås til lyd for her. Naturligvis er det danske sprog i fare. Lige som alt andet, f.eks. den danske pindsvinepigsvamp, latterfrøen (af sidstnævnte fandtes der i år 2000 kun to hunner, begge på Christiansø) og vesteuropæiske sprog generelt (pga. negativ befolkningstilvækst). Det er bl.a. en sådan indsats, som Det Danske Sprog- og Litteraturselskab med deres nye flagskib har præsteret, der styrker befæstningen. Ebba Hjorth er ikke bekymret, ej heller over mumledansk, siger hun i et interview til undertegnede, selvom det danske sprog i dag trues af engelskens dominans, virksomheders sprogpolitik samt et ukendt antal sprogbruges skodesløshed og uopmærksomhed.

Dansk sproghistorie er et fyrsteligt værk og spænder emnemæssigt forbløffende bredt: man kan læse om runer, gammeldansk, folkevisesprog, sms- og chatsprog, radiodansk, dansk i Normandie, dansk i Nordamerika i moderne tid, polsk i Danmark gennem tiderne, sigøjnersprog i Danmark gennem tiderne og meget, meget mere.

Dansk sproghistorie (bind 1: *Dansk tager form*). Hovedredaktør: Ebba Hjorth. Udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab i samarbejde med Aarhus Universitetsforlag. 1. udg., 2016. 476 sider, rigt illustreret, med hårde permer. Pris 399,95 kroner.

Ord som glæder på messe med (B)ordets glæder

AF INGRID CARLSEN

Bogforum holdt 25 års jubilæum i år, og det er 16. gang Modersmål-Selskabet var repræsenteret med en stand.

Modersmål-Selskabets stand C2-043 på 2016 bogmessen skabte glæde hos de besøgende. Mange kommer igen år efter år for at være med i den sproglige konkurrence. Flere har lyst til at deltage, når den er mere sjov end svær. Selv børn deltog og lærte af den. Der var endda 3 børn, som blev undervist i madmetaforer af deres bedstemor. Det var så herligt at se, for de var helt opslugt af det. (Se opgaven på bagsiden).

Det blev til 16 nye medlemmer og 30 glade vindere i konkurrencen ud af 551 deltagende. Vinderlisten med uafhængte gevinster vises på hjemmesiden <https://www.modersmaalselskabet.dk/> Blandt bogmessens i alt 34.000 gæster fik vi bl.a. besøg af årets modersmål-prisvinder, forfatteren Søren Ulrik Thomsen og 1984-prisvinder, forfatter og sognepræst Asger Baunsbak Jensen.

Skuespiller Lars Mikkelsen og Henrik Koefoed så ind til os. En af bidragyderne til (B)ordets glæder, kogebogsforfatter Anne Hjernøe aflagde et besøg. Sigurd Barrett fra TV besøgte os og fortalte, at han lige havde udgiver sin Danmarkshistorie.

Forfatter og direktør i Belbooks, Irina Bjørnø, som også har bidraget til (B)ordets glæder, forfatter Lise Bostrup fra forlaget Bostrup og forfatter Adam Hyllested med den nye „Dansk Sproghistorie“ var ligeledes til stede.

En pædagogisk bedstemor lærte børnebørnene madmetaforer.

Gæster på standen var bl.a. Anne Hjernøe og hendes datter Camille, her i selskab med bestyrelsesmedlem Lars Ove Sørensen.

„Det er godt, at der er nogen, som holder det danske sprog i hævd“ lød det fra en besøgende. Det er altid godt med opmuntring.

Det fejlfyldte sprog i tale og på skrift i medierne blev igen påpeget som et irritationsmoment, hvilket kunne animere folk til at blive medlem og gå ind i kampen for det gode sprog sammen med os.

Vi delte 200 invitationer ud til årbogspræsentationen. Der blev opfordret stærkt til at profilere os selv mere, end vi gør, for der er stadig mange, som ikke ved, at der findes et selskab, som arbejder for det danske sprog. Medlemmer opfordres derfor til at komme med gode forslag.

Det blev til et pænt salg af både den nye og ældre årbøger samt den genoptrykte Karkers „Dansk i tusind år“.

Vores kasse med gratis årbøger blev ivrigt studeret og tømt.

Tak til frivillige og bestyrelsesmedlemmer, som sammen fik det til at blive en god bogmesse.

Velkommen igen på Modersmål-Selskabets stand i 2017 den 10.-12. november.

Sproget udvikler sig efter sine egne love

Modersmål-Selskabet skabte debat på Bogmessen

AF LISE BOSTRUP

Taler vi grimt i dag – eller udtrykker vi os bare anderledes? Sådan lød titlen på den debat om det danske sprog, som Modersmål-Selskabet arrangerede på bogmessen i Bella Center den 11. november kl. 13.30.

Det var første gang, Modersmål-Selskabet afholdt en debat på bogmessen, og medlemmerne af Selskabets bestyrelse var spændt. Ville der komme nogen tilhørere? Ville vi kunne få gang i en relevant debat?

Debattørerne

Modersmål-Selskabet havde inviteret tre forfattere med aktuelle bøger om det danske sprog til at diskutere emnet.

De var:

Susanne Staun, forfatter til kriminalromaner samt *Fuck, en lækker røv – basisgarderobe til den nøgne sprogbruger* (Gyldendal 2015) og *Kort & cool – strambuks til skribent og skribente* (Gyldendal 2016).

Henrik Lorentzen, seniorredaktør fra Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.

Michael Ejstrup, forskningschef i sprog ved Danmarks Medie- og Journalisthøjskole og forfatter til bøgerne *Hvad tiden er fuld af, flyder munden over med. Faste vendinger i forandring* (sammen med kollegaen, Anders Elsig) (Hans Reitzels forlag 2015) og *Vælg dit sprog – tal ordentligt* (Hans Reitzels forlag, 2016).

Ordstyreren var *Lise Bostrup*, forfatter til lærebøger og ordbøger for udlændinge, der lærer dansk (Forlaget Alfabet/Egmont og Forlaget Bostrup).

Kampen mod de konservative sprogrevsere

Michael Ejstrup lagde ud med at lange ud efter konservative sprogrevsere, der efter hans opfattelse bruger deres tid på en forgæves kamp for at stoppe det danske sprogs udvikling. „Sproget lever, og det vil garanteret også overleve, for det bliver ved med at flytte på sig“, erklærede han, og så gav han en række eksempler på nye udtryk og former i det danske sprog, som bliver kritiseret i dag.

Debatten blev styret af Lise Bostrup og havde Susanne Staun, Henrik Lorentzen og Michael Ejstrup som deltagere.

Ifølge Michael Ejstrup siger unge mennesker ofte „Kommer tid, kommer penge“ i stedet for „Kommer tid, kommer råd“, og „Man skal ikke slå større brød op, end man kan spise“ i stedet for „Man skal ikke slå større brød op, end man kan bage“. Det skal man ikke opfatte som forkert, men se som led i en naturlig udvikling.

Unge bruger også andre bøjningsformer af gamle danske ord end den ældre generation. De siger „farede“ i stedet for „for“, „bedte“ i stedet for „bad“, ligesom de siger „galede“ i stedet for „gol“ og „befalede“ i stedet for „befol“. De unge i dag kan heller ikke finde på at sige „vi ere“, men siger i stedet „vi er“, og „jeres hus er pænt“ i stedet for „jert hus er pænt“.

„Sådan er det bare“, slog Michael Ejstrup fast. „Det danske sprog lever og udvikler sig som et socialt fællesskab, og det skal vi være glade for.“

Pænt sprog?

Også Susanne Staun valgte at lægge ud med at distancere sig fra nogle ikke nærmere definerede sprogrevsere. Hun erklærede sig uenig med dem, der gerne vil have sproget rensat for bandeord, eder og forban-

delser. „Det ville være synd“, sagde hun, „for en god, velplaceret ed er altså ikke at foragte.“

De danske eder og forbandelser er imidlertid ifølge Susanne Staun temmelig fantasiløse. Udtryk som „sgu“, „for fanden“, „for satan“, „til helvede“ stammer alle fra en kristen verdensanskuelse. Susanne Staun efterlyste fantasifulde bandeord, måske lidt i retning af dem, som Asterix og Kaptajn Haddock kunne finde på at udstøde.

Hertil indvendte Henrik Lorenzen, at der er en udvikling, der går i retning af, at unge mennesker drop- per de kristne bandeord og i højere grad bruger engelske ord som „fuck“ og „shit“, samt ord som „skide“ og „pisse“, der er knyttet til det, han kaldte „de nedre regioner“.

Mediesprog

Henrik Lorentzen mente, at sproget i medierne er blevet klart mere direkte gennem de sidste 15-20 år. Tidligere var idealet „at tale pænt“, og dialekttalende journalister og speakere blev sendt på kurser for at lære at tale rigsdansk.

Nu handler det imidlertid ikke længere om „at tale pænt“, men om at tale direkte og uformelt, så der skabes en virkelighedsnær, tillidsfuld og naturlig dialog.

Idealet om det naturlige sprog kan i nogle tilfælde føre til, at sproget bliver mindre tydeligt, men når mange ældre lyttere og seere klager over utydelighed, handler det ifølge alle de tre sprogfolk i højere grad om dårlig teknik og overlappende støj end om utydeligt talesprog.

Er det muligt at styre sproget i en bestemt retning?

Danske sprogfolk har de seneste mange år bevidst afstået fra normative udtalelser om det danske sprog, og i stedet forholdsvis sig rent registrerende. Ifølge Michael

Modersmål-Selskabets sprogdebat tiltrak mange tilhørere.

Ejstrup er det også det eneste realistiske. „Sproget er et socialt fællesskab, der udvikler sig efter sine egne love, og det skal det have lov til,“ erklærede han.

Her var Susanne Staun lidt mere forbeholden. „Det kan godt være, at man kan høre nogle unge sige, at man ikke må slå større brød op, end man kan spise, men man bliver altså nødt til at bage det først, og det må de unge også lære,“ sagde hun.

Debatten fortsætter

Enige blev de tre debattører således ikke, og det kunne man nok heller ikke have forventet. Debatten var imidlertid livlig, og den store publikumstilstrømning viste, at der er en levende interesse for det danske sprog blandt almindelige mennesker.

Efter debatten serverede Modersmål-Selskabet små, fine kager med hvid glasur forsynet med Selskabets logo i rød skrift, og flere af tilhørerne fulgte opfordringen til at aflægge Selskabets stand et besøg og melde sig ind for at kunne deltage i lignende debatarrangementer og modtage Selskabets årbøger og øvrige publikationer i fremtiden.

Foto: Svend Nielsen og Kaj Gøgsig.

Public service de næste 10 år

Spørgsmålet om dansk sprog og kultur er gennemgående i Connie Hedegaard-rapporten

AF JØRGEN CHR. WIND NIELSEN

Public service-udvalget, med Connie Hedegaard i front, har fremlagt sin rapport om „Public service de næste 10 år“. Spørgsmålet om dansk sprog og kultur er gennemgående i rapporten. Er du interesseret i sammenhængen mellem dansk sprog, kultur og medier, her public service-medierne, er rapporten meget interessant. Tag dig tid og læs den.

Udvalget har udarbejdet fem scenarier, men ingen anbefalinger, da det ikke har været en del af kommissoriet. De fem scenarier spænder nærmest fra mere af det hele til en fuldstændig kommercialisering. De fem scenarier kan nærlæses i rapporten. De er inddelt i tre grupper: Scenarier med markedet som eneleverandør, heraf det ene med støtte fra medielicensen. Scenarier, hvor public service-mediernes rolle i markedet reduceres med hensyn til henholdsvis antallet af institutioner og programindhold. Et scenarie, hvor public service-mediernes rolle, i lyset af det voksende udbud fra globale medieleverandører, fokuseres mere på dansk indhold. At selve betegnelsen, begrebet, er på engelsk, forstyrrer ikke udvalget.

I den definition på public service, som udvalget anvender, indgår dansk sprog og kultur som en del af selve definitionen:

„Medievirksomhed, som med offentlig regulering af indhold, distribution og finansiering giver alle borgere fri og lige adgang til et mangfoldigt og alsidigt indhold, der upartisk understøtter borgernes handleevne i det danske folkestyre i en globaliseret verden samt uafhængigt af kommercielle og politiske særinteresser styrker dansk kultur, sprog og sammenhængskraft.“

Man kan med god grund diskutere og drøfte det danske sprog i de eksisterende public service-medier. Det blev det blandt andet på Christiansborg på konferencen Sproget i medierne den 16.09.2016, som Modersmål-Selskabet var medarrangør af.

De unge bruger stort set ikke public service-medierne

En gennemgående problemstilling i rapporten er det, at de unge mennesker ikke længere gør som de

gamle. De unge mennesker bruger stort set ikke public service-medierne, og så er vi nærmest lige vidt med hensyn til „styrk dansk“-debatten. Der er for alvor tale om disruption mellem generationerne og en internationaliseret, fragmenteret, måske ligefrem postfaktuel offentlighed.

Hvad mon Jürgen Habermas ville sige til det?

En central opgave bliver det derfor overhovedet at få de unge mennesker til at bruge public service-medierne „i et stadig mere fragmenteret mediebillede“, hvilket betyder, at forskellige grupper i samfundet bruger forskellige medier. Medierne befinder sig i en brydningstid. Branchen er udfordret, „også af store udenlandske aktører, der ikke har dansk kvalitetsindhold som første prioritet“. Udfordringen er, i henhold til rapporten, at nå et bredt udsnit af danskerne, herunder børn og unge, med public service-tilbud på de platforme, danskerne anvender, hvilket jo i høj grad også vil sige eksempelvis Facebook og YouTube. Den dystre udsigt er, at de medier, der mest direkte understøtter dansk demokrati og kultur, må antages at ville lægge beslag på en stadig mindre del af befolkningens tid.

Blandt andet følgende elementer bør efter arbejdsgruppens opfattelse indgå i overvejelser om de fremtidige reguleringsformer i det danske public service-system inden for de næste 10 år:

- Hvis man ønsker at opretholde formålet med public service-medier – dvs. understøtte borgernes handleevne i det danske folkestyre og styrke dansk kultur, sprog og sammenhængskraft – er det ikke tilstrækkeligt, at der samlet set stilles et bredt public service-udbud til rådighed for borgerne.

Det er lige så vigtigt, at borgerne kan finde public service-udbuddet, og at de faktisk anvender det. I den forbindelse er det afgørende, at der skabes mulighed for en sammenhængende kuratering af public service-indholdet, så brugerne ledes hen til indhold, der ligger uden for deres umiddelbare præferencer.

- Ønsker man public service-medier, der lever op til de overordnede public service-formål, må disse være til stede på alle de platforme, som borgerne anvender, både traditionelle radio- og tv-kanaler og alle relevante digitale platforme.
 - Især for børn og unge er der behov for et større udbud af danskproduceret public service-indhold. Skal man fastholde unges brug af public service-relevant udbud, skal public service-medierne have rammer, der muliggør gentænkning af public service for børn og unge, herunder produktion af langt mere indhold til de platforme, der er børn og unges præferencer. Public service-medierne skal i højere grad gøre brug af de muligheder, som de digitale platforme tilbyder, i form af muligheder for deltagelse, dialog og fri adgang til attraktivt indhold til unge.
 - Der bør i videst muligt omfang etableres fri online-adgang til public service-mediernes samlede indhold inkl. arkivadgang uden yderligere betaling end licensbetalingen.
 - På regionalt/lokalt niveau skal der stilles public service-indhold til rådighed – herunder en forstærket regional nyheds- og aktualitetsdækning – som rent faktisk anvendes af borgerne, hvis rationalet bag public service om at understøtte borgernes handleevne i det danske folkestyre og styrke dansk kultur, sprog og sammenhængskraft skal opretholdes.
- Udvalget gør opmærksom på, at public service-mediernes relative størrelse afhænger af, hvad størrelsen

sættes i relation til. I relation til danske medier kan de fylde meget, i relation til de udenlandsk ejede globale medier er de små.

Dansk indhold er generelt det mest populære

Muligheden for at få udbredt brugen af public service-medierne er til stede. Dansk indhold er generelt det mest populære i befolkningen og udgør derfor en vigtig konkurrenceparameter i det danske mediemarked. Det gælder ikke mindst børneindhold med dansk tale til de yngste, fordi det hyppigt anvendes af såvel børn som voksne. Udfordringen består altså i at fastholde de unge mennesker i det danske indhold. Alligevel forventer forfatterne til rapporten et stigende frafald over tid i forhold til public service. De unge må forventes fortsat at være internationalt orienterede og må i højere grad forventes at substituere public service-indhold med indhold fra internationale tjenester såsom Netflix, YouTube osv. Udfordringen med finansiering på dansk med udgangspunkt i landets nationale perspektiver og værdier er særlig aktuell for små sprogområder, hvor markedet ikke har en tilstrækkelig størrelse til at kunne levere større mængder af markedsbetalt indhold på dansk.

Der er med rapporten lagt op til en indsats på tre fokusområder: Kvaliteten af det danske indhold i public service-medierne, produktion og distribution af dansk indhold samt udbredelsen af dansk indhold i public service-medierne også til de yngre generationer.

Wikipedia:

Public service er en betegnelse for radio- og tv-virksomhed, som er „i offentlighedens tjeneste“. Programpolitikken reguleres mere eller mindre af staten og hovedindkomstkilden er som regel en løbende afgift (licens) på radioer og fjernsyn. Public service loven § 10: Den samlede public service- virksomhed skal via TV, radio og internet o.lign. sikre den danske befolkning et bredt udbud af programmer og tjenester omfattende nyhedsformidling, oplysning, undervisning, kunst og underholdning. Der skal i udbuddet tilstræbes kvalitet, alsidighed og mangfoldighed. Ved programlægning skal der lægges afgørende vægt på hensynet til informations- og ytringsfriheden. Ved informationsformidlingen skal der lægges vægt på saglighed og upartiskhed. Programvirksomheden skal sikre befolkningen adgang til væsentlig samfundsinformation og debat. Der skal endvidere lægges vægt på dansk sprog og dansk kultur. Programvirksomheden skal endvidere afspejle bredden i produktion af kunst og kultur og give programtilbud, som reflekterer mangfoldigheden af kulturinteresser i det danske samfund.

POST

PP

DANMARK

Konkurrencen på bogmessen

Skriv det manglende ord i madmetaforen.

1. Man skal ikke slå større ____ op, end man kan bage.
2. Vi sad som ____ i en tønde.
3. Jeg taler dialekt, men er ____-dansk.
4. Vi har det jo som ____ i et æg.
5. I gamle dage kunne der let vanke en øre-____
6. Man behøver ikke have grønt hår, for at være ____-klippet.

Kontingent for 2017 – Fornyelse af medlemskab

I det brev, der var vedlagt Årbog 2016 med titlen *(B)ordets glæder* udsendt midt i oktober, var der et afsnit om betaling af kontingent for 2017 – og på brevet var påhæftet et girokort. Hvis du ikke allerede har gjort det, håber vi, at du vil forny dit medlemskab og beder dig venligst om snarest og senest den 31.12.2016 at indbetale kontingentet, som er 250,- kr. (plus 150,- kr. ved en udlandsadresse). *Husk navn og adresse og gerne e-postadresse også.* Til betaling benyttes girokortet eller netbankoverførsel til Danske Bank, reg. nr. 9570 og konto nr. 667 6901. Også ved overførsel via pengeautomat er det nødvendigt med en afsenderangivelse.

De medlemmer, der har indmeldt sig og betalt efter den 1. september 2016, har allerede betalt kontingent for 2017 og skal derfor ikke gøre det igen.

Kitte Fennestad

Grafikeren Kitte Fennestad døde i november efter nogen tids sygdom. Kitte Fennestad designede Selskabets årbøger fra 1995 til og med „(B)ordets glæder“ i år. Jeg havde 21 års tæt samarbejde med Kitte, som var en international anerkendt kunstner på sit felt og minuttøs samvittighedsfuld i alle opgavens detaljer. Årbøgerne er kun et lille, omend prægnant vidnesbyrd om hendes stil og evne til at give et værk et helt personligt udtryk. Kitte havde allerede besluttet, at denne årbog var hendes sidste. Det efterlader et tomrum, at et langt venskab samtidig skulle finde sin afslutning.

M.B.

AFSENDER
MODERSMÅL-SELSKABET
Wind
Mylius Erichsens Allé 27
2900 Hellerup

Retturneres ved varig adresseændring

B

1: brød. 2: sild. 3: pære. 4: blommen. 5: figen. 6: karse.